

مقدمه‌ای بر داروسازی

تالیف:

دکتر سید ابوالفضل مصطفوی

دانشکده داروسازی و علوم دارویی

دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

سرشناسه	مصطفوی، سیدابوالفضل، ۱۳۴۱ -
عنوان و نام پدیدآور	مقدمه‌ای بر داروسازی عمومی: (یک دوره داروسازی به زبان ساده)/تالیف ابوالفضل مصطفوی.
مشخصات نشر	اصفهان: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اصفهان، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	۲۰۹ ص.
شابک	9789645243881
وضعیت فهرست نویسی	فیا
عنوان دیگر	(یک دوره داروسازی به زبان ساده).
موضوع	داروسازی
موضوع	داروها - شکل‌های مصرف
موضوع	داروها - تجویز
موضوع	داروسازی - ریاضیات
موضوع	اخلاق داروسازی
موضوع	Pharmaceutics
شناسه افزوده	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اصفهان
رده بندی کنگره	RS۹۲ / م۶ ۱۳۹۰
رده بندی دیویی	۱/۴۱۵
شماره کتابشناسی ملی	۲۵۲-۹۰۰
تاریخ درخواست	۲۷/۰۷/۱۳۹۰
تاریخ پاسخگویی	۰۴/۰۸/۱۳۹۰
کد پیگیری	2518716

قطع: وزیری

تاریخ چاپ: پاییز ۱۳۹۰

قیمت: ۵۵۰۰ تومان

نام کتاب: مقدمه‌ای بر داروسازی

نویسنده: دکتر سید ابوالفضل مصطفوی

ناشر: انتشارات دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

شابک: ۱-۳۸۸-۵۲۴-۹۶۴-۹۷۸

تعداد صفحات: ۲۰۹

نوبت چاپ: اول

تیراژ: ۱۰۰۰

کلیه حقوق برای دانشگاه علوم پزشکی اصفهان محفوظ است.

آدرس: دانشگاه علوم پزشکی اصفهان - ص.پ. ۳۱۹-۸۱۷۴۵ <http://publication.mui.ac.ir>

دورنما: ۶۶۸۷۸۹۸-۳۱۱

تلفن فروشگاه: ۶۶۸۳۴۰۵-۳۱۱

تیسر

مقدمه نویسنده

کتاب درسینامه فارماسیوتیکس مقدمه‌ای بر علم داروسازی است که به منظور تهیه یک مرجع مشخص برای درس فارماسیوتیکس یک و در اختیار قرار دادن آن برای دانشجویان تهیه شده است. در هر فصل اهداف یادگیری مربوط به هر فصل توضیح داده شده و سپس موضوعات اصلی مربوط به هر فصل نوشته شده است. کلیه اطلاعات موجود در این کتاب با ذکر مراجع در پایان هر فصل به خوانندگان این امکان را می‌دهد که جهت توضیحات بیشتر و یا مطالب مرتبط بتوانند به مقالات و یا کتابهای اصلی مراجعه نمایند.

این کتاب حاصل بیش از ۱۰ سال تلاش اینجانب در تدریس این درس بوده و براساس سرفصلهای تعیین شده توسط ستاد برنامه‌ریزی شورای عالی انقلاب فرهنگی تهیه شده است و سعی شده که اهداف مورد انتظار را پوشش دهد.

اگر چه این کتاب به عنوان یک کتاب درسی تدریس شده است لیکن می‌تواند اطلاعات مناسبی در اختیار دیگر خوانندگان علاقمند به این رشته قرار دهد. در این کتاب تلاش شده است تا بتوان مفاهیم را به صورت شیوا و روان بیان نموده و به راحتی برای دانشجویان و دیگر افراد علاقمند حتی عموم مردم قابل فهم و مفید فایده می‌باشد. لذا این کتاب نه تنها برای دانشجویان داروسازی بلکه برای داروسازان، پزشکان، دندانپزشکان، پرستاران و کلیه شاغلین حرف پزشکی قابل استفاده می‌باشد. استفاده از این کتاب اطلاعات ارزشمندی در اختیاری علاقمندان به داروسازی و شناخت دارو قرار داده و به گونه‌ای تألیف شده است که بتوان آن را به دیگران نیز توصیه نمود.

در فصل اول این کتاب تاریخچه داروسازی در ایران و جهان بیان شده و مواردی از قبیل پیشرفت داروسازی در ایران قبل و بعد از ظهور اسلام آورده شده است.

فصل دوم کتاب به تاریخچه نظام دارویی ایران قبل از انقلاب شکوهمند اسلامی ایران و ایجاد نظام نوین دارویی ایران پس از پیروزی انقلاب تخصیص داده شده است. در این فصل مزایا و معایب طرح زنجیرک و نارسایی های آن و راه حلهای مناسب برای اصلاح آنها مورد بررسی قرار گرفته است.

آموزش داروسازی، اهداف دانشکده های داروسازی و مدارک ارائه شده در این رشته و بطور کلی آشنایی با سیستم آموزش داروسازی در ایران و جهان در این بخش مورد بحث قرار گرفته است. در فصل چهارم فرصتهای شغلی که داروسازان می توانند انتخاب نمایند و مشخصات مربوط به هر کدام توضیح داده شده است. وظایف داروساز در داروخانه های شهری و کارخانه های داروسازی، مکانهایی که اغلب دانشجویان در این مکانها به خدمت مشغول می شوند توضیح داده شده و قسمتهای مختلف داروخانه و کارخانه و نحوه اداره آنها به طور کامل مورد بحث قرار گرفته است. مراحل مختلف نسخه پیچی و انواع نسخه و کلیه مواردی که داروساز برای اداره موفق یک داروخانه باید بداند بیان شده تا بتواند به نحو احسن نسبت به ارائه خدمات دارویی اقدام نماید. این فصل یکی از فصول مهمی است که قسمت عمده کتاب را به خود اختصاص داده است.

آشنایی با رشته فارماسیوتیکس، منشأ تهیه داروها، راه تجویز و اشکال دارویی مختلف بطور کامل در این قسمت بیان شده و مورد بحث واقع شده است.

یکی از مباحثی که دانشجویان باید با آنها آشنا باشند مسائل مربوط به محاسبات دارویی است که در فصل ششم آورده شده است.

فصل هفتم مسیر عرضه دارو از کشف تا ورود دارو به بازار را توضیح می دهد. از آنجایی که دارو در آزمایشگاهها و مراکز تحقیقاتی ساخته شده و پس از اصلاحات لازم وارد بازار دارویی می شود آشنایی با این مسیر توسط دانشجو از اهمیت ویژه ای برخوردار است. لذا در این فصل مباحث مربوط به ورود دارو به بازار از آزمایشگاه تا داروخانه مورد بررسی قرار می گیرد.

آشنایی با اخلاق در داروسازی یکی از اصولی است که دانشجویان باید از ابتدای تحصیل با آن آشنا شوند. در این فصل در خصوص تاریخچه اخلاق و موارد کلی مربوط به اخلاق در داروسازی توضیح داده شده است.

در فصل نهم دانشجویان با منابع و مأخذ مورد استفاده در داروسازی و نحوه استفاده از آنها آشنا می گردند. در این فصل منابع اولیه، ثانویه و ثالثیه مورد بحث قرار گرفته و نحوه استفاده از منابع چاپی و الکترونیکی و فارماکوپه ها بحث می گردد.

تهیه و تدوین این کتاب مسلماً با همکاری و کسب نظرات همکاران گرامی و دانشجویان عزیز

امکان پذیر نبوده است. همچنین از همکاری دانشجویانی که برخی از فصلهای کتاب را بازبینی نموده و با نظرات خود را به اینجانب ارائه داده‌اند بویژه خانمها اعظم فتحی و صفیه آقا عبداللهیان تشکر می‌گردد. از سرکار خانم ماریانا سپهری که در تایپ این کتاب همکاری نموده اند تشکر می‌گردد.

با عنایت به آنکه این کتاب بعنوان اولین کتابی است که توسط اینجانب تدوین شده است لذا پر واضح است که خالی از ایراد نمی‌باشد. از خوانندگان محترم اعم از دانشجویان، داروسازان، پزشکان، دیگر همکاران حرف پزشکی و عموم مردم عزیزانتظار دارم که با رهنمودهای علمی و فکری خود اینجانب را در تهیه و تألیف‌های بعدی راهنمایی و ارشاد نمایند. امید آنکه بتوان در جهت نشر علوم دارویی قدم مثبتی برداشته و از خداوند متعال برای کلیه همکاران و دانشجویان عزیز آرزوی سلامتی و توفیق خدمت رسانی دارم.

دکتر سید ابوالفضل مصطفوی

عضو هیئت علمی دانشکده داروسازی

دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

فهرست مندرجات

صفحه

عنوان

فصل اول: تاریخچه داروسازی در ایران و جهان

۳	مقدمه
۴	تاریخچه داروسازی در جهان
۶	دانشمندان قدیم داروسازی
۷	تفکیک داروسازی از پزشکی و تأسیس اولین داروخانه
۷	اولین فارماکوپه رسمی
۷	استاندارد نمودن فرآورده‌های دارویی
۸	کشف فرآورده‌های بیولوژیک
۸	پیدایش داروهای شیمیایی جدید
۸	صنایع داروسازی
۹	دوران آنتی بیوتیک‌ها
۹	تحول در نظام آموزش داروسازی در آمریکا
۱۰	تاریخچه داروسازی در ایران
۱۰	تاریخچه داروسازی در ایران قبل از اسلام
۱۲	تاریخچه داروسازی در ایران پس از اسلام
۱۳	اولین فارماکوپه ایران
۱۳	دوره صعود و افول داروسازی در ایران
۱۴	دوران جدید آموزش داروسازی در ایران
۱۵	تاریخچه صنعت داروسازی در ایران
۱۸	منابع

فصل دوم: آشنایی با نظام نوین دارویی در ایران (طرح ژنریک)

طرح ژنریک و نظام نوین دارویی ایران.....	۲۱
نظام دارویی ایران قبل از انقلاب اسلامی.....	۲۱
نظام نوین دارویی ایران و تغییرات ایجاد شده در نظام دارویی کشور.....	۲۴
طرح ژنریک.....	۲۴
مزایای طرح ژنریک.....	۲۹
نارسائی‌های تنگناها و مشکلات و معایب طرح ژنریک.....	۳۰
عوامل تضمین کننده موفقیت طرح ژنریک.....	۳۲
منابع.....	۳۳

فصل سوم: آشنایی با آموزش داروسازی در ایران

آشنایی با آموزش داروسازی.....	۳۷
دانشکده‌های داروسازی در ایران.....	۴۳
اهداف سازمانی دانشکده‌های داروسازی.....	۴۳
مدارک داروسازی.....	۴۴
گروه‌های آموزشی دانشکده‌های داروسازی.....	۴۵
منابع.....	۴۷

فصل چهارم: فرصت‌های شغلی داروسازان و شرح وظایف ایشان

فرصت‌های شغلی که داروسازان می‌توانند انتخاب کنند.....	۵۱
داروخانه.....	۵۱
تشکیلات یک داروخانه.....	۵۱
قسمت فعال یا قسمت اصلی داروخانه.....	۵۱
روش چین داروها در قفسه‌های داروخانه.....	۵۲

۵۲		قسمت انبار داروخانه
۵۳		لابراتوار ساخت دارو های ترکیبی
۵۳		قسمت مدیریت و حسابداری
۵۴		قسمت پرستلی
۵۴		وسایل مورد نیاز در داروخانه
۵۴		وظایف داروساز در داروخانه
۵۵		نسخه چیست؟
۵۶		اشکال دارویی
۵۷		مقدار و نحوه مصرف داروها
۶۱		نسخه پیچی مجدد (Refill)
۶۲		شرایط لازم جهت تکرار نسخه
۶۲		مراحل نسخه پیچی
۶۵		زمان و روش مصرف داروها
۶۸		تداخل اثر داروها
۶۹		مصرف دارو در افراد و گروه های آسیب پذیر
۷۱		مصرف داروها در دوران حاملگی
۷۲		داروهای تراتوژن
۷۴		مصرف داروها در دوران شیردهی
۷۵		مصرف داروها در سالخوردگان
۷۶		مصرف داروها در رانندگان
۷۶		داروهای محدود و کنترل شده
۷۷		محل نگهداری داروها در داروخانه
۸۰		تاریخ انقضاء و فساد داروها
۸۱		تجویز داروهای OTC
۸۲		داروخانه و وضعیت آن در ایران

۸۳	شرح وظایف داروساز در بیمارستان
۸۳	حدود وظایف داروسازان بالینی
۸۴	وضعیت داروسازی در بیمارستانهای ایران
۸۴	صنعت داروسازی
۸۶	مشاغلی که داروسازان در صنعت به آن اشتغال می‌ورزند
۸۸	وضعیت صنعت داروسازی در ایران
۸۹	منابع

فصل پنجم: آشنایی با رشته فارماسیوتیکس (ساخت، کنترل و ارزیابی فرآورده‌ها)

۹۳	داروسازی چیست؟
۹۳	منشاء تهیه داروها چیست؟
۹۴	فارماسیوتیکس
۹۸	مقدمات طراحی اشکال دارویی
۱۰۰	ملاحظات بیوفارماسی دارو
۱۰۱	انتشار غیر فعال و انتقال توسط حاملها
۱۰۳	راههای تجویز دارو
۱۱۰	فاکتورهای مرتبط با دارو در طراحی اشکال دارویی
۱۱۶	منابع

فصل ششم: محاسبات دارویی

۱۱۹	محاسبات دارویی
۱۱۹	خطاها و محاسبه آن
۱۲۱	سیستمهای اندازه‌گیری در داروسازی
۱۲۷	اصول اندازه‌گیری و محاسبات
۱۲۸	محاسبه فرمولهای دارویی

۱۳۳.....	روشهای بیان محلولیت (قابلیت حل شدن)
۱۳۴.....	کم و زیاد کردن یک فرمول دارویی
۱۳۶.....	محلولهای ذخیره‌ای (Stock Solution)
۱۳۷.....	رقیق کردن و غلیظ کردن
۱۴۰.....	محاسبه تعداد دوزهای دارویی
۱۴۶.....	عوامل موثر بر تعیین دوز
۱۴۷.....	دوز دارو چیست و انواع آن کدام است؟

فصل هفتم: مسیر عرضه دارو از کشف تا ورود دارو به بازار

۱۵۳.....	مسیر ورود دارو به بازار
۱۵۳.....	تحقیقات پیش بالینی
۱۵۶.....	آزمایش روی حیوانات
۱۵۷.....	مطالعات بالینی
۱۵۸.....	فاز اول مطالعات بالینی
۱۵۹.....	فاز دوم مطالعات بالینی
۱۶۰.....	فاز سوم مطالعات بالینی
۱۶۰.....	مطالعات تسریع شده جهت تایید دارو
۱۶۱.....	استفاده از داروهای تحت آزمایش در درمان
۱۶۲.....	منابع

فصل هشتم: اخلاق در داروسازی

۱۶۵.....	مقدمه
۱۶۵.....	اخلاق در طب و داروسازی
۱۶۶.....	اخلاق در داروسازی
۱۷۰.....	منابع

فصل نهم: آشنایی با منابع و مأخذ در داروسازی

۱۷۳.....	آشنایی با منابع مورد استفاده در داروسازی
۱۷۳.....	منابع اولیه
۱۷۴.....	منابع ثانویه
۱۷۹.....	منابع ثالثیه
۱۸۳.....	سوابق تاریخی فارماکوپه و کدکس
۱۸۴.....	سوابق تاریخی عنوان فارماکوپه در دوران جدید
۱۸۴.....	اولین فارماکوپه ایران
۱۸۵.....	منابع
۱۸۷.....	واژه‌نامه

فهرست جداول

صفحه

عنوان

جدول ۱-۴- برخی علائم مورد استفاده در نسخه.....	۵۸
جدول ۲-۴. حد نصاب امتیاز جهت تاسیس داروخانه در نقاط مختلف کشور.....	۷۰
جدول ۳-۴. امتیاز مدرک تحصیلی جهت محاسبه حد نصاب امتیاز تاسیس داروخانه..	۷۱
جدول ۱-۵. اشکال دارویی موجود جهت تجویز دارو از راههای مختلف.....	۱۰۲
جدول ۲-۵. پیش بینی زمان شروع اثر دارو از اشکال مختلف دارویی.....	۱۰۳
جدول ۳-۵- عوامل مهم در طراحی اشکال دارویی و مراحل که باید در حین ساخت دارو در صنایع به آنها توجه شود.....	۱۱۱
جدول ۱-۶ واحدهای اندازه گیری در سیستم متریک.....	۱۲۲
جدول ۲-۶ مقادیر معادل در سیستم های مختلف اندازه گیری.....	۱۲۳
جدول ۳-۶ مقادیر معادل در سیستم های مختلف اندازه گیری.....	۱۲۴
جدول ۴-۶ اندازه های طولی مشهور به انگلیسی.....	۱۲۵
جدول ۱-۷. اطلاعات مربوط به فازهای مطالعات بالینی و پیش بالینی.....	۱۵۹

فهرست اشکال

صفحه

عنوان

شکل ۱-۷. مسیر عرضه دارو به بازار از کشف تا ورود به بازار.....	۱۵۴
---	-----